

Fyrmastbarken Abraham Rydberg (1929-1942)

SKEPPSORDER
FÖR
BESÄTTNINGEN
RYDBERGSGASTARNA

Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 88	Redaktion	Ansvarig utgivare	November
Nr 4	Lars Bergman Claes Planthaber Johnny Lund	Sten Gattberg	2020

KAPTEN HAR ORDET

Rydbergsgastar!

Hösten är sig inte lik, lika lite lik som sommaren och våren varit. Aktiviteter har blivit och fortsätter att vara inskränkta till den trängre kretsen. Hela idén med Rydbergsgastarna är satta på "vänt". Någon ljusning de närmaste månaderna är inte i sikte, vilket jag beklagar.

Befälet har haft Skeppsråd där några samlades i Sjöfartshuset och några kopplade upp sig på telefon. Det var ett angeläget möte som var förstärkt med några utsedda som tillträder i Befälet. Avsikten med mötet var att besluta i frågor som skulle ha behandlats vid Årsmönstringen 1 maj. Som Kapten tog jag beslutet till en extra ordinarie Årsmönstring för att avsluta föregående år

och besluta om det innevarande. *Ta gärna del av protokollet som återges i detta nummer och känn Dig delaktig.* Synpunkter kan lämnas till Kapten.

Jag kan nu hälsa de nyinvalda i Befålet välkomna: *Anders Isberg* som Ostkustens Backlagsförmän, *Anders Rudin* som Lättmatros med ansvar för hemsidan, *Torkil Spindler* som Tallyman 2 samt *Johnny Lund* till redaktionskommittén. Varmt välkomna!

Pelle Brandt har efter tolv år överlämnat posten som Backlagsförmän. Pelle har ansvarat för Backlaget – fyra gånger om året – och dessutom bidragit med framtagande av hemsidan. Ett arbete som har pågått många år men nu finns på plats och kan utvecklas. TACK Pelle för Dina år i Befålet!

HMS *Gladan och Falken*, s.v. *Älva* och barkskeppet *Gunilla* seglar denna vinter i närfarvatten för att kunna göra besättningsbyten utan att gå i karantän. Ett bevis på att utbildning under segel fortfarande behövs, lockar och bedrivs.

REKRYTERA MERA! – uppmanas Gastarna göra. Nästa generation är efterfrågad!

Låt minnena av segelfartygen hållas vid liv – slut upp till Backlagsträffarna!

Sten Gattberg

Kalendarium

Manusstopp *Skeppsorder* nr 1/2021 12 januari

Årsmönstring, extra ordinarie 2020, för Gastarnas kännedom

Närvarande Befäl: Kapten, 1:e Styrman, 2:e Styrman (tel.), 3:e Styrman (tel.), Båtsman, Matros, Kock (tel.) och Backlagsförmän Ost samt Tallyman Roland Blomgren. Adjungerade: Anders Isberg (tillträdande Backlagsförmän), Lars Bergman (red), Johnny Lund (bitr. red) och Anders Rudin (lättmatros, webbmaster)

Punkt 1 Kapten hänvisade till nuvarande pandemin och av regeringen bestämda restriktioner för allmänna möten, möten i större grupp etc. Sedvanlig mönstring kan därför inte äga rum, även om Befålet under tidig vår hade hoppats att kunna genomföra en sådan mönstring den 1 maj eller då det inte gick någon gång under hösten. Detta bedöms nu heller inte möjligt,

varför årsmönstringen genomförs på detta vis.

Punkt 2 Granskning av loggboken (årsberättelse och förvaltningsberättelse) och föredragning av Tallymännens rapporter.

Kapten berättade något om året som gått där vi bl.a. har haft 4 Gastar som avlidit (till sept.), besättningen har ökat med 6 gastar. 2 nya jubelgastar: *Björn Ahlander* och *Stephan Gyllenhammar*.

Befålet har haft 6 skeppsråd, Backlag Ost 4 sammankomster samt Backlag Vest 2 sammankomster. Backlag Syd är vilande.

Årsmönstringen 2019 präglades av vårt 90-årsfirande d.v.s. från det datum Besättningen Rydbergsgastarna bildades med dess första årsmönstring den 1 maj 1929. Matsejden under denna årsmönstring blev följaktligen lite extra med gubbröra/snaps till förrätt samt Biff Rydberg och vin till huvudrätt. Maten avnjöts i Skeppsholmsgårdens

matsal efter sedvanlig ceremoni på *Shamrock*. Vi var totalt 46 personer med gästar och gäster (Tommy Adamson med hustru Eva, Jan Berglöw, Thorbjörn Dalnäs, Ib Bergström från skonaren *Vega*, Per Lindberg Marina Läroverket).

Premieknivar har utdelats till Öckerö Seglande Gymnasium (segelfartyg *Gunilla*) samt till Marina Läroverket i Stocksund (segelfartyg *Älva*).

Punkt 3 Attestering av Loggboken.
Kommer att ske efter revidering av bokföringen av Tallyman.

Punkt 4 Skeppskassan
Skeppskassan redovisades av Göran Granath, 3.Styrman, varvid konstaterades att den totala kassan består av 117,591:33. Ekonomin är stabil med mindre utgifter nu p.g.a. pandemin. Vår egentliga enda fasta avgift är HSB-hyran för förrådet på Skebo kvarnsvägen förutom kostnader för medlemsbladet Skeppsorder. 3.Styrman var nöjd med att det nu var lättare att spåra alla inkomna medlemsavgifter.
Beslutades: Överskott i räkenskaper balanseras vidare till nästa år.

Punkt 5 Mönstringsavgift 2021
Mönstringsavgiften förblir densamma: 250:- (125:- för juniorer).

Punkt 6 Val av Befäl
Nuvarande Befäl sitter kvar förutom *Pelle Brandt*, Backlagsförmän Ost som på egen begäran lämnar och ersätts av *Anders Isberg* (f.d. Tallyman). Till ny Tallyman utses *Torkil Spindler*. Tallymansuppleant blir vakant tills vidare.

Vidare beslutades följande:
Anders Rudin utses till Lättmatros och ansvarig för bl.a. hemsidan.
Johnny Lund utses till medlem i Skeppsorders redaktionskommitté.
Beslut: Förslagen godkändes enhälligt av Befälet.

Sten Gattberg
Kapten

Håkan Granander

AVLIDNA

Jubelgasten sjökaptan *Gunnar Bengtson*, avled i maj 2020 i en ålder av 95 år. Gunnar började till sjöss i *Ebenezer* 1939.

Jubelgasten *Krister Skeppström* avled den 1 september i en ålder av 94 år. Han var en av flera Skeppström i olika generationer som är eller varit mönstrade som Rydbergsgästar. Själv seglade Krister i Flottans *Jarramas* 1940. Han var senare aktiv som byggnadsingenjör i Skeppströms Byggnads AB.

Jubelgasten *Bo Dagberg*, Besättningens tidigare Redogörare, avled den 13 september i en ålder av 84 år. Bo, eller Bosse som han vanligen kallades, verkade under många år i Befälet som 3:e Styrman tillika Redogörare. Bosses insatser som Redogörare räddade Rydbergsgästarnas ekonomi efter föregångarens oegentligheter som ledde till att Skeppskassan i det närmaste tömdes. Bosse mottog 1995 Besättningens Förtjänstmedalj i Guld för att han återskapade Besättningens ekonomi. För Bosses engagemang i Befälet, hans mångåriga och väl utförda gärning som Besättningens Redogörare erhöll Bosse 2006 Besättningens Hederplakett.

Begravningar

Sven Dagberg begravdes i Husby Ärlinghundra kyrka den 4 september i kretsen av de närmaste. Kistan var draperad med vårt bårtäcke och en krans av blommor från Besättningen fanns vid sidan av kistan.

Sverker Westin begravdes den 25 september i Högalids kyrka. Besättningen hedrade den förre Backlagsförmannen med Flaggvakt. 1:e Styrman Bo Johansson och vår redaktör Lars Bergman förde flaggorna. Kapten läste "Sjömans mönstring" innan de 50 närvarande lämnade kyrkan för en ljus minnesstund i församlingshemmet.

Mottagen gåva

Från Maria Huldt kommer en stor samling handlingar, överlämnade till Pelle Brandt som fört dem vidare till mig. Avsikten är att katalogisera dem och förvara dem i Gastarnas arkiv.

Bland handlingarna finns en komplett samling exemplar av *Skeppsorder* från nr 1 årgång 1 1933 till årgång 27 1959, en mängd snapsvisor från olika Backlagstillfällen, en rad fotografier från Alberget med fregatten *Abraham Rydberg*, några besättningsfotografier samt några kopior av brev från sjökapt. Sven Huldt, överlärare och förste befälhavare i briggen *Carl Johan*. I 27 år, från 1849, ansvarade han för utbildningen under Stiftelsen Abraham Rydbergs praktiska sjömansskola, dels i fastigheten på Riddargatan (bild på tomten finns med), dels på Alberget och dels, inte minst, ombord.

Maria Huldt, som är redaktör på Dagens Nyheters familjeredaktion, berättar att Sven är hennes morfars farfars far. Bland *Skeppsorder* hittar jag

en annan Huldt, Anders, som var verksam i Gastarnas Befäl på 1950-talet.

Sten Gattberg

Det kom ett foto från länge sedan

Fyrmastbarken *Abraham Rydberg* i neutralitets trafik på amerikanska ostkusten under andra världskriget. Det är ett så tilltalande porträtt av fartyget som utbildade många Rydbergsgastar att vi beslutade att trycka korrespondenskort av det.

I dessa coronatider med begränsade kontakter, och med julen i antågande erbjuder vi gastarna åtta vikta A5 korrespondenskort med kuvert för 150 kr.

Maila claes.planthaber@gmail.com med namn och adress och swisha till 0705324820.

Aspirantseglingen 1974 med HMS *Gladan*

Förmiddagen den 7 juli anlände vi till örlogshamnen i Karlskrona fulla av förväntningar. Vi mönstrade raskt på och hälsades välkomna av FC Sten Gattberg och fick omgående göra passage över för- och stortopp i syfte att känna oss *riktigt* välkomna ombord. Samma dag på eftermiddagen kastade vi loss och fick öva på toppsegelbärgning och livbåtarnas ut- och insvängning. *Gladan* satte kurs SV, över Hanöbukten och sedan västlig kurs förbi Ystad och Trelleborg. Vinden stod huvudsakligen västlig så det blev rikligt med uppfriskande övningar att vända genom vind. Eventuella tankar på att vila eller sova på sin frivakt kom på skam då alla vändningar genom vind genomfördes med båda vakterna. Under de två första dygnen genomförde vi i snitt 1–2 genomvindsvändningar per vakt. Vi kan fortfarande, med en viss rysning, höra ordern, strax efter att man sött törnat in: ”*Båda vakterna till manöver! Klart att vända genom vind!*”

På morgonen den 10 juli ankrade vi utanför Ven för underhållsarbeten. Mycket målning och mycken putsning av mässing. Aspirant Jorsback sattes i båtsmansstol för att knacka rost varvid aspirant Lund tillsåg att stolen doppades i sjön.

I gryningen kl. 0430 dagen efter, skedde allmän utpurning enligt principen ”*Fötterna på durken, alle mans tvättning bäddning klädsel!*” Man

kunde redan då konstatera att *morgonstund har väldigt lite guld i mund!* Kl. 0520 hade vi redan lättat ankar.

Kl. 0945 den 11 juli förtöjde vi i Köpenhamn. Här hade redan ett stort antal segelfartyg förtöjt inför tävlingen Tall Ships Race -74. Rutten var Köpenhamn – Gdynia. Många kända skolfartyg hade samlats bl.a. ryska *Kruzenstern*, tyska *Gorch Fock* m.fl. Under denna helg hade vi mottagningar ombord. Fria kvarteren fick landpermission som vi utnyttjade maximalt. Någon klok sjöman hade väl möjligen försökt sova ikapp lite under helgen, men någon sådan sågs inte till. För att finansiera det fria livet i hamn såldes cigarettlimpor från markan ombord. Inköptes för 10 kr och kunde säljas för 100 danska kr! Hur annars skulle en fattig sjöman göra med en dagpenning på hela 12 kr/dag? En av dessa aftnar kom vi raskt i sällskap med ett gäng glada sjöman från *Gorch Fock* och *Kruzenstern*. Möjligen kunde förtäringen av danskt öl befrämjat denna förbrödning med sjömän i samma predikament! Vi kom överens om att åter träffas i Gdynia och festa lite.

Söndagen den 14 juli kl. 1010 hade vi kastat loss från Köpenhamn. Det blev en ståtlig parad förbi *Dannebrogen* som låg förtöjd. Relingsmanning, givakt och hurrarop följde! Kl. 1630 sköts startskottet för Tall Ships Race! Nu gällde det att använda våra nyvunna kunskaper maximalt.

På eftermiddagen den 15 juli var vi på väg upp mot rundningsmärket Ölands Södra grund. Vindriktning SV, 5 m/s. Segelföringen maximal: stor, skonert, stagfock, klyvare, jagare, för- och stortopp, bredfock, fisherman samt ledsegel. Allt som fanns att hissas upp, en imponerande syn! Detta innebar att vi drog oss fram i cirka 7 knop.

De riktigt tuffa sjömännen skulle givetvis rista in sina initialer i sejnfallsknappen. Så också aspirant N. Dock slumpade det sig inte bättre än att han väl uppe på kaltoppen tappade taget och gled ner längs vanten tills den första vevlingen satte stopp för fortsatt färd. Märkligt nog hade han i hastigheten placerat ett ben på var sin sida! Hans tjut hördes tydligt ända ner på däck. Han fick därefter givetvis sitt rättmätiga smeknamn, Kjelle Blåpung!

Under förmiddagen den 16 juli hade det blåst upp lite mer och vi loggade runt 10 knop när vi sködade fisherman.

Den 17 juli kl. 0715 skedde målgång utanför Gdynia och kl. 1045 hade vi ankrat utanför staden för att vid lunchtid lätta och förtöja vid kaj kl.1400. Alla de stora kända segelfartygen låg längs med kajen och det var en mäktig syn. De som hade frivakt kunde närmare beskåda fartygen. Även i denna hamn genomförde sjömännen transaktioner

av, i värdnationens ögon, juridiskt högst tvivelaktig natur. Valutaväxling på allmän toalett (dåtidens valutakontor) genomfördes effektivt och raskt då den gällande kursen för 100 svenska kronor gav en stadig bunt zloty på cirka 5 cm! De mer befarna sålde jeans och illustrerade naturtidningar med synnerligen god förtjänst. En 19-årig sjöman kunde för dessa zlotybuntar leva kungligt. Under denna helg genomfördes mycket utbyte mellan de olika nationernas besättningar. Detta skedde officiellt med bjudningar ombord såväl som mer inofficiella där sjöman besökte varandras fartyg. Även vi lärde oss att njuta av tysk öl samt knaperstekta raggmunkar på *Gorch Fock*.

Våra besök på detta fartyg var synnerligen trevliga och det väckte även viss uppmärksamhet hos befälet ombord. Fartygschefen var den beryktade Fregatten-kapitän Kurt von Stackelberg. Det berättades att von Stackelberg vid en segling med *Gorch Fock* utanför Afrikas västkust erhöll en kamelsadel i gåva av någon lokal potentat. Detta uppskattades särskilt mycket av von Stackelberg då han på sin fritid ägnade sig åt ridning. Sadeln fanns givetvis ombord i hans hytt. Det berättades vidare att sadeln nyttjades flitigt som sittplats vid muntra sammankomster. Ett besök hos fartygschefen ordnades raskt och vi fick beskåda både fartygschefen och den berömda sadeln. Ett minne för livet!

Vid vårt besök i Gdynia ordnades även en stor seglarfest i den närliggande staden Sopot. Vi kan här minnas ett mycket muntert gäng bestående av två sjöman från vardera Sverige (aspiranterna

Jorsback och Lund), Västtyskland och Sovjet som promenerade hemåt glatt sjungandes ljudligt och på andra språk än svenska. Sällskapet eskorterades relativt diskret av polsk militärpolispatrull vilket kanske säkerställde ombordkomst före permissionstidens utgång! Sjöman Jorsback fick som belöning besöka sekonden och förklara varför han sågs sjungandes med sjömän från *Kruzenstern*. Livet som sjöman är hårt.

Den 21 juli kastade vi loss från Gdynia. Utfarten blev ståtlig med alla fartyg som satte segel. Under de följande dygnen kryssade vi runt i södra Östersjön. För att vi elever på intet sätt skulle slöa till oss genomfördes, förutom utbildning under frivakten, en uppfriskande kappäntring i riggen. Storstation mot förstation, som vanns av förstation med 5 sek tillgodo.

På förmiddagen den 24 juli passerade vi Falsterbokanalen. Den 25 juli kl. 0120 ankrade vi ost Hallands Väderö. Kl. 0635 beordrades *Alle mans bad*, vilken nog torde varit behövligt. I vart fall uppfriskande. Frivakterna ägnade dagen åt idrott i land och på kvällen lättade vi ankar.

Den 26 juli ankrade vi utanför Varberg men lättade redan vid lunchtid. Vid kopplingen med *Falken* inför förtöjning fick skepparen på *Falken* kastståget mitt emellan ögonen och föll som en fura. Det sägs ha varit enda gången den besättningen skrattade (var inte lika god stämning ombord som på *Gladan*). Alltnog, kl. 1405 var vi förtöjda i Varberg. Här avmönstrade aspiranten A, som hade tröttnat på sjömanlivet. A lånade 50 kr av aspirant Lund för sin hemresa. Nuvarande Kk Lund väntar fortfarande på återbetalning plus dröjsmålsränta. Vi intog en närande middag på Stadshotellet där det rådde slipstväng men nystruken blåkrage gick utan problem.

Den 29 juli kastar vi loss på förmiddagen. Det rådde friskt väder, vind ca 17 m/s, sjöhävning runt 4 m. Kl. 1830 sprang lovarts dirk. Som tur var blev ingen skadad. Lagades med schackel och seglet höll.

Den 30 juli ankrade vi ost Lilla Dyrön/syd Katten. Under eftermiddagen genomfördes fotbollsmatch mellan besättningarna på *Gladan* och *Falken*, som *Gladan* tog hem med resultatet 7-6. Under kvällen skrivning i segelfartygstjänst.

Dagen efter ägnades åt arbeten ombord. På eftermiddagen kördes kappäntring och kapprodd mellan skonerna, som båda vanns av *Falken*. Kl. 1800 blåstes ”*Bort från ordning och disciplin*”, d.v.s. skeppsafton. Under kvällen alle man, utom vaktmän, iland till Grand Canyon på Krokholmen för korvgrillning. På morgonsamlingen dagen efter klaggjorde Lt Uhlegård som var en av aspirantbefälen, att ”*Ja, igår hade vi trevligt. Men idag är allt som vanligt igen*”! Dagen kom att ägnas åt livbåtsövningar. Kl. 1700 den 1 augusti ankrade vi i Källöfjorden.

Vi lättade ankar den 2 augusti kl. 0645 för att förtöja Nya Varvet i Göteborg. Kl. 1300 blev det avmönstring. Enligt aspirant Lund var det slutet på hans livs längsta månad. Ingen av oss skulle vilja ha denna segling ogjord. Om inte annat lärde man sig att sova närhelst tillfälle gavs. (Dock ej i hamn.) Men vart tog de mysiga kvällarna liggandes i hajnätet vägen? De fina avkopplande stunderna som på film förevisades på KSS innan vi for iväg för inmönstring ...

Kritat av hrr Jorsback och Lund

FLAGGAN I TOPP

December

2 Torsten Seeman	90	V
5 Ragnar Westblad	75	V
6 Lars Bergman	70	O

Januari

1 Bo Nilsson	85	O
8 Göran Bram	95	V

Februari

16 Jan Grabellus	85	S
18 Thomas Fjaestad	90	O
27 Gunnar Utbult	75	V
28 Åke Kindstedt	85	O

Mars

9 Ola Manhed	65	V
22 Per A.Persson	70	O
28 Ulf J.Hallengren	85	V

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Besättningens adress finner Du i rutan här intill.

Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till joegranath@gmail.com

EPOST

E-postadressen är
info@rydbergsgastarna.se

MÖNSTRINGSavgift

Avgiften för år 2020 är 250 kr, likaså för 2021, för juniorgästar 125 kr. Glöm ej ange ditt namn.

SKEPPSORDER REDAKTION

Lars Bergman
Sommarvindsvägen 14
133 32 Saltsjöbaden
lars.h.bergman@gmail.com
070-590 44 23

Claes Planthaber
claes.planthaber@gmail.com
070-532 48 20

Johnny Lund
kkjolu@gmail.com
070-200 80 75

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-
Bordsflagga 18x18 cm	125:-
Blazermärke	100:-
Rydbergsknappen	100:-
Manschettknappar	125:-
Rydbergsslipsen specialpris	60:-
Engelsk sjömanskniv	800:-
Slipshållare	60:-
Vykort fyrmastbarken	5:- /st

Korrespondenskort fyrmastbarken,

med kuvert, 8 st NYHET! 150:-

Vykort skonert med kuvert 10:- /st

Dekal, självhäftande (10 st för 90:-) 10:-

Boken "Sjöstycken" 250:-

Boken "Flying Clippers Loggbok" 200:-

Allt kan köpas vid Backlagsträffarna eller från kansliet. Beställning från kansliet sker genom att sätta in betalning på Besättningen Rydbergsgästarnas Plusgirokonto 5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styrman.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg	070-444 73 82 sten@famgattberg.se
1:e Styrman	Bo Johansson	070-558 33 61 f6abian@icloud.com
2:e Styrman	Håkan Granander	070-130 30 38 hakan.granander@gmail.com
3:e Styrman	Göran Granath	070-817 37 64 joegranath@gmail.com
Båtsman	Peter Ålund	073-539 32 45 peter.alund1@gmail.com
Kock	Claes Planthaber	070-532 48 20 claes.planthaber@gmail.com
Matros	Lars U:son Lundberg	070-540 59 00 lars.lundberg@usonmarketing.eu
Lättmatros	Anders Rudin	070-795 85 96 anders_rudin@yahoo.com

Backlagsförmän:

Ostkusten	Anders Isberg	073-765 03 20 anders.t.isberg@telia.com
Sydskusten	Vakant	
Vestskusten	Ola Manhed	073-697 36 08 olamanhed@gmail.com

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3 111 48 Stockholm
e-post	info@rydbergsgastarna.se
Hemsida	www.rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Göran Granath Malma Ringväg 1, 756 45 Uppsala